

Téma

Hlavní téma jedenácté výroční konference Forum 2000 bylo **Svoboda a odpovědnost**. Různé aspekty tohoto tématu byly diskutovány ve čtyřech tematických panelech věnovaných svobodě a odpovědnosti v politice, mezinárodním právu, médiích a podnikání.

První panel byl věnován tématu **svobody a odpovědnosti v politice**. Otázku politické odpovědnosti nelze vnímat jinak než v souvislosti se samotnými politiky, kteří mají pravomoc ovlivňovat každodenní život mnoha jiných lidí. Měli by mít proto politici vyšší morální standardy než obyčejní občané? Je správné očekávat od politiků způsob chování, který často nepožadujeme ani od nás samotných? V jaké míře je vlastně odpovědnost - nejen politiků - zakořeněna v hodnotovém žebříčku? A jaký hodnotový žebříček, na němž by se mohli shodnout příslušníci různých kultur, by mohl garantovat skutečnou politickou odpovědnost?

V druhém panelu **Svoboda a odpovědnost v mezinárodním právu** se účastníci zamýšleli nad problematikou dodržování lidských práv či existencí mezinárodních soudních tribunálů zabývajících se zločiny proti lidskosti. Stranou nezůstala ani role mezinárodního práva v současné válce proti terorismu.

Velmi zajímavé tematické okruhy nabídl třetí panel **Svoboda a odpovědnost v médiích**. Co máme na mysli, když říkáme, že média musí být svobodná, pluralitní a nezávislá, ale zároveň sociálně odpovědná? Víme, že svobodná a nezávislá média nemají v nedemokratických zemích mnoho šancí přežít, ale nesnaží se je kontrolovat a ovlivňovat také politici v zemích demokratických? Nejsou dokonce i zpravodajské pořady veřejnoprávních médií terčem pravidelných politických a ekonomických tlaků? Proč mají v posledních letech média stále větší tendenci k bulvarizaci a senzacechtivosti, když víme, že např. v případě zpráv o teroristických útocích je tento postup pro společnost kontraproduktivní?

Čtvrtý panel **Svoboda a odpovědnost v podnikání** se zaměřil na otázku společenské odpovědnosti velkých firem. Je vhodnější tuto odpovědnost zakotvit v zákoně nebo by měla fungovat na dobrovolné bázi? Jaký je rozdíl v naplňování této odpovědnosti u společností v USA a Evropě? Kdo nakonec rozhoduje o tom, jestli v konkrétních případech převáží zájmy obchodní či ochrany lidských práv? Účastníci toho panelu se budou také zabývat otázkami, zda a jak mohou velké firmy přispět k vytvoření multikulturně rozmanité společnosti či zda by měly investovat do životního prostředí.

--

Panel 1: Svoboda a odpovědnost v politice

Datum: Pondělí, 8. října 2007, 10:00-11:50

Místo konání: Velký sál Paláce Žofín

Organizátor: Nadace Forum 2000

Charakter akce: Zahájení konference a panel 1

Zaznamenaly: Katie Plat a Samyra Roder

Přeložila: Zuzana Zalánová

11. ročník konference Forum 2000, jehož hlavním tématem byla „Svoboda a odpovědnost“, zahájil **Václav Havel**, který hovořil o souhrě mezi těmito dvěma tématy v neustále se víc globalizujícím světě. Bývalý prezident charakterizoval Forum 2000 jako „*intelektuální křižovatku*“. I úvodní panel konference byl ukázkou této intelektuální výměny, působivého seskupení lídrů diskutujících o interakci svobody a odpovědnosti v politice.

Hlavním řečníkem byla **Madeleine Albrightová**, bývalá americká ministryně zahraničí, která vyzdvihla význam odpovědnosti ve vládnutí a podpoře demokracie. „*Žádná země nemá poslání, posvěcení nebo jiné důvody pro zavádění demokracie v globálním měřítku. Nicméně máme odpovědnost za podporu demokracie.*“

Důležitost podpory demokracie vystoupila do popředí také ve chvíli, když moderátorka panelu **Kim Campbell**, bývalá premiérka Kanady, upozornila na prázdné židle na panelu, reprezentující disidenty, kteří byli pozváni na konferenci, ale nemohli se jí zúčastnit kvůli represivním vládám svých zemí. Madeleine Albrightová přečetla prohlášení napsané kubánským disidentem **Oswaldem Paya Sardinase**, jenž vyjmenoval svobody, které Kubánci požadují. Zároveň vyzval mezinárodní společenství, „*aby solidárně drželo s Kubou a zajistilo právo Kubánců mít práva*“.

Mnoho řečníků také poukázalo na důležitost regulace svobody. Jak podotkla **Ségolène Royal**, bývalá socialistická kandidátka na post francouzské hlavy státu: „*Svoboda neznamená nepřítomnost pravidel, ale spíš volnost v jejich přijímání.*“ Rovněž připomenula důležitost spravedlnosti a rovnosti v prosazování svobody.

Wolfgang Gerhardt, prezident správní rady Friedrich Naumann Stiftung v Německu, byl ještě konkrétnější, a to v otázce hranic, když prohlásil, že Západ by se neměl vzdávat základů právního řádu a že žádná vláda nemá právo ignorovat ústavu. „*Jsmé tím, co děláme, ale i tím, od konání čeho naopak upustíme.*“ Jeho královská výsost princ **Turki Al-Faisal** dodal, že „*potřebujeme respektovat meze, které jsou nám dány, aby nás civilizovaly*“.

Dalším tématem panelu byl význam pravdy. Český ministr zahraničí **Karel Schwarzenberg**, vyjádřil názor, že „*odpovědnost spočívá také v mluvení pravdy*“, za což sklidil potlesk od ostatních diskutérů i publika.

Alexandr Milinkievič, lídr běloruské opozice, se zaměřil na těžkosti se zaváděním demokracie ve své zemi, protože státní propaganda neustále zamlžuje pravdu. **Jayantha Dhanapala**, srílanský diplomat a bývalý kandidát na generálního tajemníka OSN, připomněl několik mýtů převládajících v mezinárodní politice: lidé si zaslouží vládu, kterou si zvolili; a politická efektivita je důležitější než lidská bezpečnost. Jayantha Dhanapala vyzdvihl princip multilaterality a ustavení společných hodnot.

--

Panel 2: Svoboda a odpovědnost v mezinárodním právu

Čas:	Pondělí,	8.	října	2007,	12:00	–	13:30
Místo:			Palác				Žofin
Organizátor:			Nadace		Forum		2000

Zaznamenala:
Přeložil: Michal Švajda

Tamar

Trocki

Hlavní téma konference – svoboda a odpovědnost – diskutovali účastníci v různých kontextech. Jeden ze stěžejních panelů se zabýval svobodou a odpovědností v mezinárodním právu.

Podle bývalého prezidenta Chile **Ricarda Lagose** hraje v mezinárodním právu významnou roli především jednotlivec, protože mezinárodní právo se nezaobírá jenom vztahy mezi státy, ale závisí také na zodpovědnosti jednotlivce. Ricardo Lagos v této souvislosti připomněl dějiny 20. století poznamenané holocaustem a diktaturami. Latinskoamerický politik se vyjádřil také k postavení dvou významných mezinárodních organizací – Světové banky a Mezinárodního měnového fondu. Obě instituce čelily podle Lagose při svém založení jiným otázkám a výzvám než je tomu v současné době. Kdo by měl stát v jejich čele? A kdo zodpovídá za směřování a principy těchto institucí? To jsou jen některé otázky, které bývalý prezident Lagos vyslovil v souvislosti se zodpovědností a mezinárodním právem.

Ricardo Lagos také poukázal na fakt, že v současnosti čelíme mnohým globálním problémům, jakými jsou například změna klimatu a masová migrace. Nastávající vývoj globalizace volá po prohlubování vzájemného porozumění a po uplatňování svobody a rovnosti. Podle Lagose globalizace „přetrvává a my se na to musíme připravit“, přičemž musíme najít odpověď na otázku, jak uspět ve světě „když v něm nebudou spravedlivá pravidla“.

Shirin Ebadi, íránská laureátka Nobelovy ceny míru, na panelu mluvila o právech žen a dětí v souvislosti s rolí islámu v současném světě. Shirin Ebadi vyjádřila nesouhlas s trestním systémem v Íránu, kde muslim může být odsouzený za vraždu jinověrce maximálně na deset let, přičemž trest za vraždu muslima je pro jinověrce vždy smrt. Věnovala se také odluce státu a církve. Islám je podle jejího názoru právě pro postoj k odluce státu a církve „neslučitelný s demokracií a lidskými právy“. Příčina tohoto stavu však slovy Shirin Ebadi netkví v islámu jako náboženství, ale ve využívání islámu jako vládní ideologie a jeho interpretaci samotnými vládami.

Shirin Ebadi zdůraznila potřebu „přesného vyučování mládeže v islámu“ a dodala, že „klíč k ráji neleží v rukách muslimských vlád“. Ohledně amerického zásahu v Íráku vyjádřila íránská právnička přesvědčení, že invaze byla motivována ropou a zemním plynem a tak i válka „nemůže mít vítěze“.

Kishore Mahubani, děkan Lee Kuan Yew School of Public Policy v Singapuru, se věnoval rozkolu mezi „Západem a zbytkem světa“ a tvrdil, že tragédií Spojených států v současné společnosti je fakt, že zatímco se ostatní svět stává více inteligentním, všímavým a ohleduplným, Spojené státy se stávají „více samolibými a pasivními“.

Kishore Mahubani také zdůraznil, že je nepochybné, jaký dar daly po druhé světové válce Spojené státy světu svou podporou mezinárodního práva. Dodal, že svět má být za tento dar vděčen, ale v současném světě se Spojené státy nemohou věnovat jen „lehčím otázkám“, ale musí se zaměřit také na „těžší případy“. Jako příklad uvedl Mahubani poměry na americké základně Guantanamo Bay, které jeho slovy vytvářejí „právní černou díru“.

Vojtěch Cepl, bývalý soudce Ústavního soudu České republiky, potvrdil myšlenku zodpovědnosti jednotlivce a nikoliv jen odpovědnost státu. I když se civilizace a kultury odlišují v pravidlech vymezujících lidské chování, přímý vztah mezi občany a státy se nadále rychle vyvíjí spolu s globalizací. Lidská práva hrají v tomto vývoji důležitou roli. Cepl popsal svět jako koncert, v němž je důležitější najít společná pravidla, než se zaměřit na budování institucí podle konceptu demokracie. Cepl nepovažuje mezinárodní právo za zbytečnost, právě naopak: v současnosti jsme svědky pokusu „trans-národního práva“ najít společnou řeč v otázce lidských práv.

Trudy Stevenson, čelní představitelka opozice v Zimbabwe, mluvila o odklonu pozornosti od Zimbabwe k zemím jako Barma a Kuba. Zimbabwský dolar se svého času rovnal americkému; dnes se mění v kurzu 500 000 : 1. „Co se stalo špatně s naší budoucností a proč?“ ptá se Stevenson. Na svou otázku si odpovídá kritikou koloniálních režimů ze selhání při přípravě nových vůdců na svobodu a ze selhání při transformaci vojenského uspořádání na občanskou společnost. Vzdělávací systém selhává, lidé hladovějí a již postrádají sílu bojovat. Stevenson je jedna ze 48 členů opozice a jednou ze 48 lidí, jimž je dovoleno vycestovat ze Zimbabwe, co vytváří falešný obraz svobody i pro účastníky Fora 2000.

Podle Stevenson musí být otázka rasy „otevřena a podrobně prozkoumaná, protože zamlžuje otázky související se svobodou a zodpovědností“. Vůdkyně opozice vyjádřila potřebu rozsáhlé transformace OSN a vyzvala svět k opětovnému věnování pozornosti Zimbabwe, které zápasí s úpadkem.

Jiří Dienstbier, bývalý ministr zahraničí České republiky, rozšířil myšlenku jednoho ze svých předřečníků – Vojtěchla Cepla – o střetu civilizací: Dienstbier tvrdí, že se ve skutečnosti nejedná ani tak o střet civilizací jako o střet arogancí. Dodal, že Spojené státy nerespektují mezinárodní právo v případě současné okupace Iráku. Jiří Dienstbier hovořil také o potřebě bojovat s hrozbou globálního terorismu a zdůraznil význam dohody a společné strategie. Dvojí standardy nemohou být podle Dienstbiera v mezinárodním právu uplatňovány a demokracie prosazena tam, kde „lidé vůbec nevědí, co demokracie znamená“.

Robin Christopher, generální tajemník Global Leadership Foundation, vyjádřil přesvědčení, že „koncept zodpovědnosti se rozšířil“ a moderní stát je v současnosti zodpovědný za prosazování a dodržování lidských práv. Podle Robina Christophera je jediným způsobem urovnání konfliktu smíření obou stran s „uplatněním mezinárodního práva na obou stranách se záměrem vytvořit trvalý mír“.

Moderátorem diskuse byl **Jean-Guillaume de Tocqueville**, který zmínil, jak náročné je vůbec definovat mezinárodní právo a shodnout se na jeho principech. Připomněl nicméně jistý posun v těchto otázkách jako tomu například v ustavení Mezinárodního trestního soudu. Zdůraznil zároveň potřebu odpovědnosti státu a institucí při dodržování mezinárodního práva.

--

Panel 3: Svoboda a odpovědnost v médiích

Datum: Pondělí, 8. října 2007, 14:30 – 16:00

Místo: Velký sál Paláce Žofín

Organizátor: Nadace Forum 2000

Charakter akce: Panel 3

Zapsaly: Jennifer Goltche, Camilla Reksten-Monsen

Přeložila: Zuzana Benešová

S úvodním projevem vystoupila vedoucí mezinárodního zpravodajství CNN **Christiane Amanpour**, která zdůraznila důležitost a vliv médií v současném – na technologickém pokroku založeném – světě. Povinností těch, kteří pracují v médiích, je stát se „*ušíma a očima*“, jejichž prostřednictvím ostatní vnímají svět a události, kterých nemohou být sami svědky. Christiane Amanpour prohlásila, že úlohou médií je zprostředkovat poctivé a pravdivé svědectví o událostech. Co to znamená informovat „poctivě“, lze sice jen těžko definovat, jisté však je, že následky nedostatečné poctivosti ve zpravodajství vedou zpravidla k problémům. Přední světová novinářka se zmínila také o válce v Iráku: informace o průběhu konfliktu v Iráku nebyly objektivní, což je v rozporu s povinností médií sdělovat pravdu.

Dalším hostem diskuse byl šéfredaktor polského listu Gazeta Wyborcza **Adam Michnik**, který se obává současného trendu bulvarizace médií (tabloidizace), tedy vytváření senzací za účelem zvýšení prodeje. Polský novinář tvrdí, že za tímto přístupem stojí experti pro vztahy s veřejností, kteří jsou velmi zdatní v manipulaci s názory veřejnosti. Tvrdí, že média byla zredukována na pouhé nástroje na vydělávání peněz a na jakýsi „*pochybný podnik*“. Domnívá se proto, že média se stávají jedem pro společnost, ale ti, kdo se snaží média umlčet, jsou pro ni ještě větším nebezpečím.

Francouzský filozof **André Glucksmann** souhlasil s ostatními panelisty co se týká svobody a odpovědnosti médií a zároveň upozornil, že „*svoboda je něco, co nemůžeme chápat jako samozřejmé*“. Glucksmann připomíná případ ruské novinářky Anny Politkovskayové a Čečenska jako příklad společnosti, kde je porušováno právo na svobodu vyjadřování. André Glucksmann se dotkl také odpovědnosti novinářů za jasné a pravdivé zpravodajství. Filozof považuje každou špatně interpretovanou zprávu za „*smrt základní myšlenky, na které je stavěna pravda*“. Navíc zde vyvstává další rozměr odpovědnosti a tou je odpovědnost pracovat pro „*správnou stranu svobody*“, protože svoboda v nás často uvolní i špatné stránky, které jsou naší součástí.

Šéfredaktor indického magazínu Tempo Weekly a deníku Tempo Daily **Bambang Harymurti** podtrhl především fakt, že veřejnost potřebuje být správně informována, aby mohla dělat správná rozhodnutí. Zodpovědnost tedy do značné míry padá na média. Bambang Harymurti poukazoval v této souvislosti na demokraticky zvolené diktátory, jakými byli například Mussolini nebo Hitler, jako na selhání médií plnit svou povinnost vůči občanům.

Slovenská diplomatka **Magdaléna Vášáryová** hovořila o důležitosti různorodosti médií. Zaměřila se především na otázku, zda je zapotřebí, aby existovala veřejnoprávní televize. Vycházela přitom mimo jiné ze statistických údajů, podle nichž sleduje veřejnou televizi jen 15 % Slováků.

--

Panel 4: Svoboda a odpovědnost v podnikání

Datum: Pondělí, 8. října 2007, 16:15 – 17:45
Místo konání: Velký sál Paláce Žofín
Organizátor: Nadace Forum 2000
Charakter akce: Panel 4

*Zaznamenaly: Grace Buton a Sara Schopmeyer
Přeložila: Lucie Zaccpalová*

Poslednímu z hlavních panelů na téma „Svoboda a odpovědnost“ dominovala otázka společenské odpovědnosti nadnárodních korporací. V hlavním proslovu zdůraznil výkonný ředitel SABMiller **Graham Mackay** důležitost integrace podnikání do samotné společnosti: „*Podnikání není oddělené od společnosti, to je společnost.*“ Všichni panelisté souhlasili s názorem, že budoucnost v mezinárodně-obchodním prostředí představují právě sociálně odpovědné společnosti. Výjimkou byl pouze odmítavý postoj prezidenta Carnegie Corporation **Vartana Gregoriana**, který řekl, že základním znakem obchodního světa je fakt, že „*podniky nikdy nebyly schopné kontrolovat samy sebe*“. Nicméně i tak na panelu vládla všeobecná shoda, že bez zdravé společnosti nemůže podnik přežít.

Účastníci diskuse se rovněž zamýšleli nad způsoby, jak mohou být korporace více společensky odpovědné a jaká je budoucnost samotného pojmu „*společenská odpovědnost firem*“, známého pod zkratkou CSR (*Social Corporate Responsibility*). Sám Graham Mackay ve svém projevu uvedl mnoho příkladů, jak je CSR praktikována právě ve společnosti SABMiller. Tato firma klade svým pobočkám za úkol využívat kapacity místních odvětví, aby tak zároveň přispěly ke zlepšení ekonomiky tam, kde samy distribuují.

Dále většina diskutujících zdůrazňovala, aby role vlád spočívala nejen v mnohdy přílišné regulaci podnikání, ale také v jeho ochraně. Tento názor podpořil i **Leszek Balcerowicz**, bývalý prezident Národní banky Polska. Vlády by pro ochranu podniků měly bojovat proti korupci, chránit vlastnická práva a dohlížet na respektování právního řádu.

Také **Ronald E. Gerevas**, bývalý prezident a výkonný ředitel společnosti Heidrick&Struggles, zdůraznil, že podnikový sektor a vláda by měly spolupracovat kdykoli je to jen možné. Nicméně Graham Mackay v diskusi vyzdvihl, že není odpovědností firem regulovat nadměrnou spotřebu jejich zákazníků. Odkazujíc především na problém nebezpečné povahy alkoholu uvedl, že jedinou povinností společností je ujistit se, že spotřebitel je dostatečně informován. Vartan Gregorian však s tímto výrokem vehementně nesouhlasil. Argumentoval tím, že podprahová reklama a miniaturním písmem provedené texty na spodních okrajích vizuálních reklam nepředstavují odpovídající informaci pro spotřebitele o nebezpečích některých výrobků. Dále Gregorian uvedl, že jasná regulace je dobrá a pomáhá podnikům zůstat pochopitelnými pro jejich akcionáře a zákazníky; „*podnikání podniku je podnikáním společnosti*“.

Panelisté se shodli, že nejvíce společensky zodpovědné jsou ty podniky, které jsou zároveň podniky ziskovými. Zisky jsou hnací silou zdravé, prosperující společnosti. Tento pocit potvrdil i **Frank Lampl**, prezident Bovis Land Lease, když zdůraznil důležitost vzdělání. V rámci tématu o životaschopnosti podniku prohlásil, že „*právě firmy s nejvíce vzdělanými zaměstnanci jsou firmami, které přežijí jakoukoli ropnou společnost*“.

--

Odovědná vláda a budoucí hospodářské a obchodní perspektivy ve střední a východní Evropě

Datum: Pondělí 8. října 2007, 10:15 – 13:30

Místo: Laterna Magika

Organizátor: Nadace Forum 2000 ve spolupráci s University of Pittsburgh

Charakter akce: Kulatý stůl

Zaznamenaly: Camilla Reksten-Monsen a Sara Schopmeyer

Přeložila: Magda Čepová

Laterna Magika hostila diskusi, ve které se sešli politici a podnikatelé, aby debatovali například o evropské konkurenceschopnosti na mezinárodních trzích, reformách, o vztahu mezi obchodem a vládou i o korupci.

Vystoupením řečníků dominovala především budoucnost evropského obchodu. Evropský šéf Microsoftu **Jan Mühlfeit** prohlásil, že za dvacet let nebude žádný z evropských států členem uskupení G8. Nicméně i tak mohou být státy konkurenceschopné ve světovém hospodářství. V protikladu k této vyhlídce vystoupil **Martin Jahn**, člen představenstva Škoda Auto, který věří, že „*Evropa rozhodně budoucnost má*“. Martin Jahn zdůraznil především výhodnou polohu střední Evropy a vyzdvihl aspekty jako je potřeba být zákazníkům na blízku a nutnost mít provozovny a investice po celém světě. Zároveň připomněl jedinečné schopnosti, které souvisejí s hospodářskou tradicí střední Evropy. Právě tyto faktory považuje Martin Jahn za důležité pro udržení konkurenceschopnosti.

Dalším důležitým tématem panelu byla nutnost ekonomických reforem v Evropě. **Leszek Balcerowicz**, bývalý prezident polské Národní banky, předestřel, že země, které se v posledních sedmnácti letech nejvíce reformovaly, toho také nejvíce dosáhly. Jako největší problém, se kterým se musí dnes střední a východní Evropa vypořádat, vidí sociální výdaje. Věřící, že vytvoření jednotného trhu by mělo být hlavním cílem transitivity ekonomiky.

Všichni účastníci panelu se dotkli také otázky vztahu mezi vládou a obchodní sférou. Hosté se shodli, že role vlád v obchodě je rozhodně silná, především co se týká nezávislého soudnictví, které je nezbytné pro boj proti korupci a podpory zahraničních investorů v regionu. Na druhé straně však uvedli, že vlády by měly obchod méně regulovat. Obchodní prostředí by bylo také více efektivní, pokud by vlády více naslouchaly požadavkům a potřebám obchodu.

Posledním neméně důležitým tématem byla problematika korupce ve středoevropské a východoevropské podnikatelské sféře. Ministr zemědělství České republiky **Petr Gandalovič** v této souvislosti položil otázku, zdali „*komunistická minulost ovlivnila naše současné hodnoty*“. Jak poznamenal zakladatel Benson Oak **Gabriel Eichler**, zákony s korupcí zatím nedokáží účinně bojovat. Jedním z dlouhodobých opatření může být vzdělávání mladé generace.

--

Poznámka Paula Wolfowitze

Datum: Pondělí, 8. října 2007, 13:30 – 14:30

Místo: Palác Žofín

Organizátor: Nadace Forum 2000

Zaznamenala: Katie Plat

Přeložila: Lucie Brožová

Tématem poznámky bývalého prezidenta Světové banky **Paula Wolfowitze** byla zlepšující se situace v subsaharské Africe. Paul Wolfowitz zahájil svůj proslov tvrzením, že zásadní popření svobody je v podstatě největším projevem chudoby. Chudoba a nemoci, především HIV/AIDS a malárie, sužují subsaharskou Afriku, kde v současnosti polovina populace dosahuje hranice extrémní chudoby. Zároveň však Paul Wolfowitz připomněl, že posledních 25 let bylo nejvýznamnějších v historii boje s chudobou. Jsme svědky určitých pokroků: v posledním desetiletí 17 států v Africe prokázalo výrazný růst, zejména Rwanda a Mozambik. Tyto země mohou růst ještě významněji, pokud budou následovat státy, které uspěly. V souladu s hlavním tématem konference – svoboda a zodpovědnost – Paul Wolfowitz řekl, že základní odpovědnost za úspěch Afriky neleží pouze na rozvinutém světě, ale také na samotných Afričanech. Svůj proslov zakončil tvrzením, že afričtí hrdinové existují a „*zaslouží si naši podporu a uznání*“. Paul Wolfowitz věří, že „*dějiny a spravedlnost jsou na jejich straně*“.

--

Snídaně s Ricardo Lagosem

Datum: Úterý, 9. října 2007, 9:00 – 9:50

Místo: Malý sál Paláce Žofín

Zaznamenala: SunJeong Lee

Přeložila: Zuzana Kalusová

Úvodní poznámku na téma zvyšující se sociální odpovědnosti v byznysu přednesli **Milan Koza** z Volvo Auto Česko a bývalý chilský prezident **Ricardo Lagos**. Ten se ve svém projevu zmínil především o vývoji chápání pojmů svobody a odpovědnosti na globální scéně.

Propojením mezinárodní komunity se dosud „abstraktní a cizí“ problémy staly mnohem bližšími. Jako příklad uvedl Ricardo Lagos nezaměstnanost v určitých sektorech v Chile, která kvůli vlivu importu, outsourcingu a americkému dogmatickému přístupu k antidumpingové politice přímo ovlivňuje lidské životy. Jiným příkladem vlivu jednoho státu na druhý je vypouštění skleníkových plynů.

Lagos chválil Montrealský protokol, který přiměl mnoho zemí spolupracovat při hledání nejlepšího řešení problému ozonové vrstvy. Lagos zdůraznil, že nyní probíhající proces předávání moci z národní na mezinárodní úroveň vyžaduje, aby se zároveň zvyšoval smysl pro odpovědnost a úsilí o hledání společných rozhodnutí.

V diskusi odpověděl Ricardo Lagos na otázku týkající se transparentnosti v politice. Podtrhl

povinnost politiků být čestný a otevřený k svým voličům a zároveň připravený na množství různých situací. Na další dotaz ohledně globalizace a jejích dopadů, vyzdvihl Lagos pozitivní efekt globalizace na ekonomiku země v dlouhodobém horizontu. Na druhou stranu poukázal také na negativní dopady globalizace, která má v krátkém časovém rozmezí odlišný vliv na malé a větší státy. Otevření ekonomiky vyžaduje opatření chránící ekonomické zájmy malých zemí. Nicméně názory na tento problém nejsou jednotné – jak to dokazuje například současné jednání v rámci Světové obchodní organizace.

Na závěr Ricardo Lagos připomněl slova Madeleine Albrightové, která demokracii označila za proces vůči kterému máme všichni závazky. Latinskoamerický politik v návaznosti na tento výrok prohlásil, že je nutný také rozvoj sociální politiky, která umožní, aby svých práv mohli dosáhnout lidé na všech úrovních.

--

EU a Rusko: Jaké jsou alternativy politiky zaměřené jen na energetiku?

Datum: Úterý, 9. října 2007, 11:30 – 13:15

Místo: Velký sál Paláce Žofín

Zaznamenaly: Jennifer Goltche a SunJeong Lee

Přeložil: Petr Balla

Ruští, američtí a evropští politici a odborníci diskutovali v rámci tohoto panelu především o důležitosti zlepšit kontakty s Ruskem a stabilizovat rozbourané vztahy s touto jadernou velmocí.

Moderátor – francouzský politolog – **Jacques Rupnik** zahájil panel zdůrazněním energetické problematiky jako tématu bezprostředního zájmu Evropské unie i celého světa spolu s otázkami bezpečnosti a podpory demokracie a lidských práv.

Místopředseda vlády pro evropské záležitosti České republiky **Alexandr Vondra** potvrdil potřebu pozitivně laděné diplomacie a důležitost posilování souladu mezi Ruskem a EU. Často na panelu zaznělo, že „ruská kultura je neodmyslitelně spjatá s Evropou“. Alexandr Vondra pokračoval tvrzením, že potřeba sbližování nesmí být zanedbána. Je nicméně obtížné dosáhnout dobrých vztahů, když Rusko vyvíjí „nedemokratický tlak“ na menší sousední státy jako je Ukrajina a Bělorusko. Jak dodal, novému konfliktu mezi Západem a Východem se musí zabránit.

Viktor Orbán, předseda strany FIDESZ a bývalý předseda vlády Maďarska, potvrdil, že energetika tvoří v současnosti hlavní náplň ruské zahraniční politiky: „Jednou větou: není jiná alternativa“. Maďarský politik hovořil o značné odlišnosti mezi západní a východní Evropou, kde ekonomické pojmy jako transparentnost, otevřenost a svobodná soutěž mají naprosto rozdílné konotace. Rusko by, podle jeho názoru, mělo následovat západní model, aby se „pozápadlo“. Bohužel úkol je to obtížný, protože „Rusko je silný partner, který hraje podle jiných pravidel než my“.

Poté se slova ujal **Adam Michnik**, šéfredaktor deníku Gazeta Wyborcza. Poukázal na nebezpečí „rusofobie“, která musí být odstraněna v zájmu rozvoje demokracie a dobrých vztahů. Politika má na občany státu nesporný vliv a často může postavit lidi proti sobě a

přetnout pozitivní vývoj. Lidé jsou podle Michnika náchylní k manipulaci zahraniční politikou. Ti, kteří žijí v demokracii, musí pomoci Rusům trpícím pod autoritativní vládou.

Vůdce běloruské opozice **Alexandr Milinkevič** krátce shrnul změnu dynamiky vztahů mezi Ruskem a Běloruskem za posledních deset let a vyzdvihl potřebu lepší spolupráce v ekonomických otázkách. Na jejím základě by západní mocnosti – zejména Evropská unie a ostatní demokratické národy – měly Rusko zavázat k morálním povinnostem a urychlit tak proces opravdové demokratizace.

Martin Bútor, slovenský sociolog a bývalý velvyslanec své země v USA, se pokusil pojmut vztah Ruska a EU v širších souvislostech. Současné poměry v Rusku a jeho vedení, označil za „*dočasný jev, zajímavý pokus bez budoucnosti*“, to vše pochopíme snáze pokud porozumíme ruskému pohledu. Důkladné zkoumání státu, jeho „*starostí, perspektiv a aspirací*“ mohou být prospěšné, stejně jako zlepšená komunikace.

Paul Wolfowitz, bývalý prezident Světové banky, řekl, že k pochopení energeticky zaměřené politiky je třeba být „*realistický v tom, že jednotlivé státy prosazují své vlastní zájmy*“. Pokračoval kritikou ruského zaměření se jen na jeden přírodní zdroj. Wolfowitz varoval, že pokud nedojde k diverzifikaci ekonomiky, může to v budoucnosti způsobit řadu problémů. Doporučil se zaměřit na vzdělání a budování trhů a vytváření ekonomické stability. Pokud se totiž jiný zdroj energie ukáže jako životaschopný, může to snížit současnou sílu Ruska.

Ruský politik a ekonom **Grigory Javlinskij** přispěl k debatě zajímavými úvahami reagujícími na obecně přátelské naladění konference vůči Rusku. Několikrát zopakoval svůj postoj, že „*Rusko je stále jaderná supervelmoc*“ a upozornil na očividné obchodní „*třenice*“ se sousedními státy. Grigori Javlinskij vylíčil nevoli v části Ruska přijmout v budoucnu liberální demokracii. Současné polovičaté partnerství s EU nazval „*nejhorší formovou diplomacie v období po skončení studené války*“, protože politizuje všechny otázky a zkresluje obraz pro veřejné mínění. Jak zdůraznili i ostatní účastníci panelu, otázky energetiky by měly být předmětem jednání, což by pomohlo překonat vzájemné rozdílné názory a upevnit tak dobré vztahy založené na otevřenosti a upřímnosti.

--

Doprovodné akce

Součástí konference Forum 2000 jsou též doprovodné akce, konané v době hlavního jednání. Jsou pořádány ve spolupráci s neziskovým sektorem, univerzitami a dalšími subjekty. Vstup na všechny doprovodné akce je zdarma a je otevřen široké veřejnosti. Níže naleznete detailní informace ke všem doprovodným akcím, na něž si Vás dovoluujeme pozvat.

V případě Vašich dotazů prosím kontaktujte koordinátorku [Ivu Petříčkovou](#).

Pondělí 8. října 2007

Dopoledne	čas	událost	místo
	8:30-9:30	<u>Snídaně s Fórem dárců</u>	tbc.
	10:00-12:45	<u>Radikalizace mládeže a minorit ve velkých městech</u>	Goethe Institut
	12:00-13:00	<u>Svoboda svědomí: Dopad a</u>	Goethe Institut

Imperativ

Odpoledne

14:30-16:00	<u>Lidská práva v Bělorusku</u>	Goethe Institut
16:15-17:30	<u>Diskuse s André Glucksmannem</u>	Goethe Institut
16:15-17:15	<u>Lidská práva v evropské politice</u>	Evropský dům
16:00-17:30	<u>Sekularizace, demokracie a islám</u>	Evangelická teologická fakulta
16:30-18:30	<u>Umění a politika Zimbabwe</u>	Veletržní palác, NG Praha
18:00-19:30	<u>Demokracie a mír na Blízkém Východě</u>	Právnická fakulta UK
18:15-19:30	<u>Setkání Harvard Klubu se Sirem Lamplem</u>	tbc.

Úterý 9. října 2007

Dopoledne

8:30-9:30	<u>Setkání členů AECA s J. Zogbym</u>	tbc.
10:00-11:30	<u>Globální odpovědnost mezinárodních organizací</u>	Goethe Institut
11:30-13:00	<u>Nové výzvy v otázkách společenské odpovědnosti firem</u>	tbc.

Odpoledne

15:30-16:30	<u>Muslimové v západních státech</u>	Goethe Institut
16:30-18:00	<u>Role žen v mírových procesech</u>	Goethe Institut
16:30-17:30	<u>Prezentace filmu Boj soudců</u>	Francouzský institut
17:30-18:30	<u>Prezentace filmu Továrna</u>	Francouzský institut

Středa 10. října

16:45-18:00	<u>Prezentace filmu Specialista</u>	Francouzský institut
-------------	-------------------------------------	----------------------

Proměny ve vztahu náboženství a politiky

Datum: Úterý, 9. října 2007, 10:00 – 11:15

Místo: Velký sál Paláce Žofín

Organizátor: Nadace Forum 2000

Charakter akce: Kulatý stůl

Zaznamenala: Camilla Reksten-Monsen

Přeložila: Marie Kavanová

Diskuse, jejíž hlavním tématem byl měnící se vztah mezi náboženstvím a politikou, se nesla v duchu spolupráce a zaměření na společné cíle.

Moderátor **Vartan Gregorian**, prezident společnosti Carnegie Corporation (USA), zahájil debatu poznámkou, že náboženství v minulosti často sloužilo jako nástroj rozdělení. Vyzýval proto k toleranci, která by byla založena na soucítění a porozumění, nikoli jen na pouhé lhostejnosti. Tato myšlenka zazněla v průběhu diskuse z mnohých úst.

Viceprezident International Center for Religion and Diplomacy (USA) **Azhar Hussain** navázal na slova moderátora tvrzením, že náboženství je jakási identita, která byla jak světskými, tak církevními silami využita k vytvoření hranice mezi „námi“ a „těmi druhými“. Azhar Hussain zároveň dlouze hovořil o schopnosti náboženství být pojítkem mezi lidmi; podle něj může být např. diplomatický přístup – založený na víře, kdy spolupracují představitelé různých náboženství – vysoce efektivní. Během své práce měl možnost se zblízka přesvědčit, že se náboženství může stát „součástí řešení“.

Jako další promluvil profesor **Tomáš Halík** z Univerzity Karlovy v Praze, který připomněl úzké sepětí mezi náboženstvím a politikou. Náboženství a politika pro sebe vzájemně představují významný kontext a proto mezi nimi existovat musí „živý dialog a vztah“.

Mohamed **Bashar Arafat**, prezident Civilization Exchange and Cooperation Foundation (USA), vyjádřil politování nad faktem, že se média vždy zaměřují pouze na negativní stránku náboženství, jíž jsou různé skandály a konflikty. Řekl, že slovo boží je uměním, jímž nás bůh obdařil v lidskosti. Mohamed Bashar Arafat volal rovněž po hlubším porozumění mezi náboženstvími a vyzýval k většímu soustředění na skutečný význam náboženských textů namísto plamenných projevů.

Profesor **Aaron T. Wolf** z Oregonské státní univerzity zdůraznil, že lidé si v dnešní době navykli vymezit pro věci duchovní jen některé dny a některé hodiny v týdnu, ale že je však velmi důležité včlenit duchovní složku do každodenního života.

Děkan Lee Kuan Yew School of Public Policy v Singapuru **Kishore Mahbubani** podtrhl, že příčinou konfliktů není náboženství, ale politika. Dodal, že je také nezbytné si uvědomit, že konflikty mají globální dopad – problémy mezi Palestinou a Izraelem nejsou lokálního charakteru, ale ovlivňují celý svět.

Farish Noor, malajský výzkumník, kladl důraz na nutnost vidět víru v praktické zkušenosti; v tomto ohledu jsou pro něj symbolem buddhističtí mniši protestující v Barmě. Hovořil také o nebezpečí komercializace náboženství a zdráhání teologů účastnit se veřejného života a politiky; význam tohoto nebezpečí je patrný, zejména uvědomíme-li si obrovskou schopnost náboženství spojovat jednotlivé společnosti.

Prezident Arab American Institute **James Zogby** prohlásil, že „ve jménu božím bylo více duší zabito než spaseno“. Poté vyzdvihl význam komunikace a nezaštiťování konfliktů jménem božím.

--

Trendy a změny na současné religiózní scéně

Datum: Úterý, 9. října 2007, 11:30 – 13:00

Místo: Velký sál Paláce Žofín

Organizátor: Nadace Forum 2000

Charakter akce: Kulatý stůl

Zaznamenaly: Camilla Reksten-Monsen a Katie Plat

Přeložila: Marie Kavanová

Moderátorka panelu – profesorka religionistiky na The Cardial Center ve Spojených státech **Doris Donnelly** připomněla v úvodu roli náboženství v kontextu svobody a odpovědnosti. Doris Donnelly použila paralelu mostu: prohlásila, že mosty nejsou exkluzivní, nýbrž jsou otevřeny všem, a náboženství se může stát mostem přes rozbořené vody. Vyjádřila také obdiv na adresu Václava Havla pro jeho neustávající aktivity na poli světové politiky. Václav Havel podle ní ukázal, jak se mosty mají stavět.

Emeritní profesor sociologie na London School of Economics and Political Science **David Martin** se ve svém příspěvku věnoval problematice religiozity a sekularity v dnešním světě. Podle něj je v této souvislosti možno hovořit o západoevropském a východoevropském způsobu myšlení. Zmínil se o tom, že vývoj po druhé světové válce podporoval typ demokracie položený na křesťanských základech, který byl vlastní vítězům války, Američanům. Promluvil také o významném zlomu, který nastal v šedesátých letech, kdy Spojené státy revoltovaly proti kapitalismu a zaměřily se více na morálku a estetično – čímž se do jisté míry vyčlenily v rámci západní civilizace. Následoval přechod k postmodernímu a postsekulárnímu vnímání světa, ke vzniku generace, kterou nazval David Martin generací „novopohanského pantheismu“. V období zmatení byl každý donucen hledat své vlastní duchovní cesty. David Martin také vyzdvihl ideu sekularizace před sekularitou: sekularizace je pro něj „vzorem, jemuž by se měly ostatní kultury přizpůsobit“. Dále vyslovil myšlenku, že v západní společnosti je sekularismus a náboženství součástí seberealizace, zatímco ve východní Evropě sekulární totalitarismus doprovází náboženství. V závěru svého prosluvu se věnoval otázce nové politické generace v Řecku, která vznikla v důsledku rozdělení katolíků a pravoslavných.

Íránská laureátka Nobelovy ceny za mír **Shirin Ebadi** označila radikalismus za „jednu z nejnebezpečnějších hrozeb“ současného světa. Shirin Ebadi však také připomněla, že radikalismus se netýká pouze náboženství, ale „může se projevit i v mnoha jiných ideologiích“. Jako doklad svého tvrzení použila příklady Kuby a Kambodži. Problém radikalismu spočívá v tom, že „radikalismus nepřipouští žádné jiné názory“, což má za následek nástup světového terorismu. Ebadi apelovala na to, abychom nenechali náboženství a ideologie ovlivňovat politiku, neboť extremisté dokáží zneužít náboženství k válce. Ve své řeči Shirin Ebadi dále uvedla, že v muslimském světě je oddělení náboženství a ideologie od světské vládnoucí moci vnímáno jako sekularistický pokus o podkopání autority náboženství. Vyzdvihla však také, že sekularismus není něco, co stojí v protikladu k náboženství.

Shlomo Avineri, ředitel izraelského Institutu pro evropská studia, znovu zopakoval, jak je důležité oddělit náboženství a vládní moc, neboť „náboženství je koneckonců soukromou

věcí“. Avineri však také reálně uznal, že „stát a náboženství nemohou být bezproblémově rozděleny na veřejnou a soukromou sféru“, protože, jak dále poznamenal, „soukromé i veřejné záležitosti ve veřejných věcech lehce splývají“. Jako příklad pro podložení svého tvrzení uvedl příklad potratů a toho, jak rozdílně je k nim přistupováno v různých zemích světa.

Shlomo Avineri také poukázal na to, že v případě náboženských textů „není důležitý pouze citovaný text, ale kontext“. Ve své řeči také vyjádřil nesouhlas s tvrzením, že islám a demokracie jsou neslučitelné, přičemž problémy islámu a demokracie nejsou zas až tak neobvyklé: každé náboženství se v jistých ohledech střetává se společenskými a politickými principy demokracie. Dále pak připomněl, že pokud chceme pochopit současnou situaci, nestačí pozorovat islám zvenčí, ale musíme se snažit do něj proniknout a vzít v potaz i jeho vnitřní rozepře.

Mohammed Bashar Arafat, prezident Civilizations Exchange and Cooperation Foundation, promluvil o účelu islámu coby náboženství. Stejně jako Shirin Ebadi zastával názor, že sekularismus neznámá nutně nevíru v Boha. Cílem islámu je studium celého univerza, islám nebyl stvořen pro muslimy, aby se uzavřeli do své ulity, ale aby mohli „žít uprostřed lidstva“. Korán byl sepsán ve snaze obsáhnout i tehdejší problémy každodenního života. Nebyl vytvořen přes noc a fakt, že jeho vznik trval tolik let, ukazuje, že problém, kterému dnes čelíme – islámský fundamentalismus a extremismus – není problém islámu jako náboženství, i když někteří mají sklon nečinit mezi jeho vyznavači rozdíly. Arafat také věří a doufá, že mladá islámská generace vnese do islámského světa reformy, inspirované islámskou moudrostí.

Profesor **Tomáš Halík** krátce promluvil o jeho naději a optimismu do budoucna, a důležitosti hledání společných cest mezi náboženstvím a sekularitou.

--